

יצירה בהתהוות

מערת שורק נחשבת אחת ממערות הנטיפים המרשימות בעולם. מלבד היותה אתר טיול פופולרי, נאספים בה גם נתונים מדעיים באופן שוטף. מאגרי מידע אלו תורמים רבות לחקר האקלים הקדום באזורנו, לתארוך רעידות אדמה ואף למעקב אחר מי התהום

כתיבה / שלומי ארמה

הלאומי מלווים במחקר את המערה מאז פתיחתה ועוקבים בקביעות אחר המתרחש בה. נכתבה תוכנית ממשק למערה בעקבות הנחיותיהם ופעילות הניטור והממשק (שמירה תוך בקרה על פעולות ניהול מוגדרות במטרה להגיע לתוצאות מסוימות).

בין הפעולות שננקטו במערה:

מעקב נתונים ממוחשב – במקומות שונים במערה ישנם חיישנים המחוברים למערכת מחשב האוגרת את הנתונים ואף מאפשרת קריאה בזמן אמת של גובה הטמפרטורה, מידת הלחות והפחמן הדו חמצני. בחודשים האחרונים הותקן באולם הכניסה מסך המשדר את הנתונים למען המבקרים המעוניינים להתעדכן.

תאורה – מערך התאורה שחודש לפני כמה שנים מנסה לשלב חוויית תאורה למבקר לצד מנגנוני בקרה המונעים הפעלתו למשך זמן ממושך. המנגנונים נמצאים בשליטה מרכזית של מנהל המערה ושל המדריך המסייר עם קבוצת מטיילים. הגבלת זמן התאורה מיועדת להקטנת ההתחממות והגבלת התפתחות אצות.

איטום חלל המערה – בעבר הותקנו דלתות מיוחדות ווילונות פלסטיק, שמטרתם לאטום (ככל האפשר) את חלל המערה לחידרת אוויר חיצוני ול"בריחת" הלחות הפנימית. בתקופה הקרובה יותקנו דלתות חדשות המיועדות לשיפור האיטום.

מערכת ניטור והזרמת אוויר – המערכת מספקת נתונים על תנאי האוויר במערה בכל רגע ומתריעה כאשר ישנה חריגה. המערכת אף יכולה לאזן את החריגות בתנאי

עד גילוייה על ידי פיצוץ המחצבה הסמוכה לפני כ־36 שנים, המערה היתה חלל אטום. חדירת אוויר מן החוץ וכניסת מטיילים לחלל המערה החלו לשנות את תנאי הסביבה הפנימיים ולהפר את האיזון הנחוץ להמשך התפתחותה הטבעית

רמת הפחמן הדו חמצני עולה בגלל הנוכחות האנושית (תוצר נשימה שלנו) ומרכיב נוסף הוא עליית הטמפרטורה בתוך חלל המערה בגלל פליטת חום גוף אנושי.

האור, המאיר את חלל המערה למען המבקרים, מאייץ התפתחות כתמי אצות ירוקים, המופיעים על הזקיפים ועל הנטיפים. לבסוף, נגיעתם של המבקרים בזקיפים ובנטיפים יכולה להעביר את חיידקי האדם למשטחי האבן ולסייע להתפתחות מושבות חיידקים עליהם – זיהום הפוגע גם הוא במערה.

פעילות ממשק וניטור

רמת התחזוקה והניטור במערת הנטיפים היא בין הגבוהות בעולם. מדעני המכון הגיאולוגי

ערת הנטיפים, הלא היא מערת שורק, מוכרת מאוד לציבור הרחב בארץ וגם לתיירים רבים. למרות שטחה הקטן יחסית (כ־4,800 מ"ר) היא נחשבת אחת המרשימות בעולם, בעיקר בשל עושרה החזותי המרוכז במקום קטן אחד. יופייה והיותה מערת הנטיפים היחידה בישראל הפתוחה למבקרים באופן מוסדר מושכים אליה כיום כ־190 אלף מבקרים בכל שנה. מאז פתיחתה בשנת 1977 ועד היום, ביקרו במערה יותר משישה מיליון בני אדם. פרט להיותה אתר טיול פופולרי, מערת שורק מתפקדת גם כאתר מחקר חשוב ונאספים בה נתונים מדעיים באופן שוטף. מאגרי מידע אלו תורמים רבות למחקרים בנושאי חקר האקלים הקדום באזורנו, לתארוך רעידות אדמה ואף למעקב אחר מי התהום באזור. אנו מחויבים להשקיע בשמירת ערכיה הייחודיים כדי שנוכל ליהנות מיופיה של המערה כיום וכן לשמור אותה גם למען הדורות הבאים.

האדם והמערה

עד גילוייה על ידי פיצוץ המחצבה הסמוכה לפני כ־36 שנים, המערה היתה חלל אטום. חדירת אוויר מן החוץ וכניסת מטיילים לחלל המערה החלו לשנות את תנאי הסביבה הפנימיים ולהפר את האיזון הנחוץ להמשך התפתחותה הטבעית, ובעתיד עובדה זו עלולה לפגוע מאוד בנטיפים ובזקיפים ובאופייה של המערה.

ירידה בלחות במערה (שמגיעה באופן טבעי ל־95-100 אחוז) עלולה להביא להתייבשותה.

שמורת טבע נחל שורק

הגעה: מכיוון בית שמש - מערב, כניסה משער הגיא (כביש 1), או מקריית גת לכיוון בית שמש (כביש 38), פנייה מזרחה לכביש 3866, מצפון לבית שמש.

מכיוון נס הרים - מזרח, כניסה מכביש ירושלים-צור הדסה (386), פנייה מערבה בצומת בר גיורא לכביש 3866. המסעף למערה משולט בסמוך לאתר הזיכרון לחללית צלנג'ר.

שעות פתיחה: אפריל עד ספטמבר (כולל): כל השבוע: 08:00-17:00

קופות האתר נסגרות שעה לפני סגירת השמורה. בימי שישי וערבי חג השמורה נסגרת שעה קודם. בשבת ובחגים אורך ההדרכה תלוי בעומס המבקרים, מומלץ להגיע עד השעה 11:00. בימי שישי אפשר להיכנס ללא הדרכה ולצלם.

לפרטים נוספים: 02-9915756 ✱

שלומי ארמה הוא מנהל שמורת טבע מערת הנטיפים ברשות הטבע והגנים

הסביבה במערה. בעזרת הזרמת אוויר למערה אפשר להוריד את ערך הפחמן הדו חמצני (CO₂) וכן את הטמפרטורה.

התזת אדי מים בכניסה למערה - נועדה למנוע את התייבשות האוויר במערה ולשמור על רמת הלחות המקורית.

הקרנת אור אולטרה סגול על "כתמי"

אצות בתקרת המערה - נועדה למנוע התפשטות כתמים אלו ומסייעת בהסרתם.

הדרכה - המדריך המלווה את הקבוצה במערה דואג להסביר כיצד אנו, המבקרים, עלולים לפגוע במו ידינו (!) ומשגיח במקביל כי לא יאונה רע לנטיפים ולזקיפים בגלל נגיעה של מבקר סקרן.

מחקר במערה וסביבתה

המערה ושמורת הטבע סביבה הן מקור משמעותי וחשוב לנתונים התורמים רבות למחקר. המחקרים מספקים מידע על רעידות

נגיעתם של המבקרים

בזקיפים ובנטיפים יכולה

להעביר את חיידקי

האדם למשטחי האבן

ולסייע להתפתחות

מושבות חיידקים

עליהם - זיהום העלול

לפגוע גם הוא במערה

אדמה לאורך אלפי שנים ומנסים לתארך אותן. מחקר נוסף עוסק בפלאואקלים (אקלים קדום) באזורנו, ובעזרת תארוך נטיפים וזקיפים, ניתוח של הרכב המינרלוגי והאזוטופי וניתוח של אבק שנאסף מחוץ למערה, אפשר להסיק במדויק את הטמפרטורה, סוג וכמות המשקעים שהיו באזור לפני מאות ואלפי שנים.

מחקר אחר עוסק בהידרולוגיה, על ידי איסוף וניטור מים בשמורה. בבדיקה אחרונה שעקבה אחר מצב הסרטנים הירודים בבריכות המים שבתוך המערה, התברר כי אין פגיעה באוכלוסייה זו מאז גילוי המערה.

הציבור מוזמן להגיע למערה ולהינות ממראהו הקסום של טבע בן אלפי שנים, לצפות בסרטון ולקבל סיור מודרך. אנו מצידנו מבקשים מכם לזכור את חשיבות האיוון במקום ולנסות לא להותיר את חותמכם במקום.

באחד מימי חודש מאי 1968 הדהד קול פיצוץ במורדותיהם המערביים של הרי יהודה. לכאורה פיצוץ מחצבה שגרתית, לצורך ייצור חצץ לבנייה. פיצוץ זה חשף פתח קטן לעולם קסום ומופלא שהיה חבוי במעבה האדמה נסתר מעיני כל. לאחר פיצוץ זה מתחיל הפרק הנוכחי בחייה של מערת הנטיפים. בשטחה הקטן של המערה ישנו מגוון של משקעי מערה, ביניהם נוכל לראות נטיפים היורדים מהתקרה; זקיפים המתרוממים מהרצפה; משקעי בריכה; וכן קרניים הגדלות בכל הכיוונים - הלקטיטים. מסלול הסיור נפתח בסרטון ומשם מצטרפים לסיור מודרך שבמהלכו מוסברים התהליכים הגיאולוגיים ומוצגות דמויות מסיפורים מוכרים המיוצגים בנטיפים ובזקיפים.